

NAKLADATELSTVÍ EPOCHA – EDICE JINÉ SVĚTY

VYPŮJČENÝ ČAS

ZUZANA STRACHOTOVÁ

JINÉ SVĚTY

VYPŮJČENÝ
ČAS

VYPŮJČENÝ ČAS

ZUZANA STRACHOTOVÁ

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Copyright © Zuzana Strachotová, 2023
Cover Illustration © Josef Surý (Levelist4), 2023
Cover Art © Lukáš Tuma, 2023
Czech Edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2023

ISBN 978-80-278-0119-0 (print)

ISBN 978-80-278-1301-8 (ePub)

ISBN 978-80-278-1302-5 (mobi)

ISBN 978-80-278-1303-2 (pdf)

*Každému, koho v očích štípaly vlastní slzy.
Začít znovu a možná lépe.*

- 1) Robot nesmí ublížit člověku nebo svou nečinností dopustit, aby bylo člověku ublíženo.
- 2) Robot musí uposlechnout příkazů člověka, kromě případů, kdy jsou tyto příkazy v rozporu s prvním zákonem.
- 3) Robot musí chránit sám sebe před poškozením, kromě případů, kdy je tato ochrana v rozporu s prvním nebo druhým zákonem.

- 1) Bioroid nesmí ublížit člověku.
- 2) Bioroid musí spolupracovat s člověkem, kromě případů, kdy je taková spolupráce v rozporu s prvním zákonem.
- 3) Bioroid musí chránit sám sebe před zničením, kromě případů, kdy je tato ochrana v rozporu s prvním zákonem.
- 4) Bioroid může dělat, cokoli chce, kromě případů, kdy je takové jednání v rozporu s prvním, druhým nebo třetím zákonem.

Říká se, že čas vše vyřeší... Ano. Vyřeší. Otupí. Obrousí. Někdy i zapomeneš, pokud to bylo slabé. Ale na ty pravé lásky, co měnily život... na ty nezapomeneš. Protože pauza je fyzická, ale emoce... ty jsou bezčasové.

PROLOG

Zšeřelou místnost ozářil kužel světla. Malý kontrolní robot posvítíl na stázovou kapsli a oskenoval hodnoty na panelu. Ačkoli si ještě neuvědomoval své *já*, pocítil něco jako primitivní radost, že dostal na starost takový důležitý úkol. Stovky životů byly nyní závislé na jeho práci. Každý den ověřit funkčnost stází zmrazených subjektů, vyhodnotit jejich stav v reálném čase a rozhodnout se podle některého z předpřipravených schémat. Měl tuto práci na starost teprve první den a už se v ní cítil velmi zkušeně. Přesunul reflektor k poslední stázi v řadě a opět zkontroloval naměřená data. Zůstal u panelu nepatrně déle, než bylo nutné, protože věděl, že nahradil svého předchůdce právě kvůli nepřesnému odesílání hodnot. Osobně znal model W4X a nedivil se, že ho přesunuli ke kontrole odpadního potrubí na technické podlaží budovy. W4X byl vždycky lehkomyšlný a ke své práci přistupoval s jistým nadhledem.

Robík nevěděl, jestli byl W4X takový vždycky, ale určitě se začal chovat podivně od té doby, co se vrátil z laboratoře Magistry. Když měl jít poté do její laboratoře i on sám – W5D –, měl z toho trochu smíšené pocity. Jak nad

tím teď přemýšlel, vlastně včera ještě nic necítil. Až když od Magistry odjel a dostal přidělený úkol, začal trochu přemýšlet nad chodem věcí. To ona ho poslala, aby kontroloval stáze.

W5D projel kolem ohromné napájecí soustavy, z níž ke stropu vedl tlustý kabel a pak se rozbíhal v pravidelně rozprostřených svazcích k jednotlivým průhledným kapslím. Nakonec se zastavil před stěnou tvořenou nesčítelným počtem monitorů. Na každém poblíkávaly přehledy, tabulky a grafy ohledně vývoje připojených subjektů. Vysunovacím tykadlem stiskl několik tlačítek, aby si ověřil, že se hodnoty shodují s databází. Pokud věděl, sem dolů žádný člověk nechodil. Vše tedy záleželo na něm a jeho pečlivosti. Ještě naposledy zkontroloval systémy a rozjel se k druhé místnosti.

Před bezpečnostními dveřmi se zastavil, aby určeným hologramem vypnul ochranu místnosti. Právě když se vstup otevřel, přijal důležitou zprávu. Pokyn zněl, aby se okamžitě dostavil na kontrolu systémového rozhraní k Doktorovi.

W5D nevěděl, co má udělat. Na jednu stranu byl postup jasný. Musí jít na kontrolu. Dostal rozkaz. Ale zároveň nechtěl dopadnout jako W4X, který teď kvůli špatné práci v komorách čistí odpadní trubky. Spustil program analýzy možností, o němž by přísahal, že tam ještě před dvěma dny nebyl, a o sekundu později už mu program vyplivl seznam možných řešení.

Robůtek se rozhodl pro kompromis. Ještě dodělá poslední místnost se stázemi a pak se hned rozjede do Doktorovy laboratoře. Kdyby se ho ptal, proč mu to trvalo tak dlouho,

vymluví se, že se mu cestou zaseklo kolečko a chvíli trvalo, než si ho tykadlem opravil.

W5D, spokojený sám se sebou, projel bezpečnostním tunelem. Ocítl se v hale, kde se nacházelo několik speciálních stázových kapslí. Datově se řadily k nejstarším. Práce zde trvala o něco déle, protože systémy byly částečně zastaralé. Pečlivě postupoval zleva doprava, vždy oskenoval hodnoty a potom je porovnal s údaji v databázi. Když už mu chyběly jen poslední dvě, rozsvítilo se na jednom z monitorů zelené světlo.

Zarazil se a začal projíždět množství nul a jedniček. Poté se vrátil k ovládacímu panelu stáže a ještě pečlivěji oskenoval hodnoty. Nebylo pochyb o tom, že databáze ukazuje nějaké staré výsledky. W5D dostal přímý rozkaz, aby jakoukoli změnu ihned ohlásil Magistře. Sice se toto nařízení týkalo jeho samotného, ale toto byla přece taky změna.

Robůtek vyslal signál a pak jen čekal, dokud příslušné osoby nepřijdou zkontrolovat naměřené odchylky. Doufal jen, že neudělal chybu a nepřipojí se k W4X na technickém podlaží.

Ava odložila šálek biokávy a promnula si unavené oči. Vrhla rychlý pohled do zrcátka postaveného vedle monitoru, nespokojeně přejela prsty po počínajících vráskách a pak si nasadila zpátky asistenční brýle. Nastavila si světelný filtr na vyšší stupeň a povzdechla si. Tento týden už potře-
tí pracovala přes čas. Její laboratoř podle toho vypadala. V provizorní kuchyňce se vršilo nádobí po jídle z donáško-
vé služby. Přes pohovku, která oddělovala pracovní část
místnosti od odpočinkové, ležela pohozená deka a obleče-
ní na ven. Někdy si říkala, jestli si neplatí platinový byt
zbytečně. Všechno, co potřebovala, měla tady. Možná by
mohla alespoň přejít do zlaté kategorie a ušetřit nějaké
peníze. Na druhou stranu je stejně neměla za co utratit.
Ze své práce zkrátka nedokázala odejít. Robotické softwary
pro ni představovaly stejný intelektuální ráj jako studi-
um a konstrukce bioroidů. Jedna věc byla vdechnout život
stroji vyrobenému z de facto živých materiálů, druhá věc
donutit přemýšlet hromadu plechu a součástek. Už jen pro-
to, že cena obyčejného robota ani zdaleka nedosahovala
hodnoty bioroida. Cena, a bohužel ani výkon a schopnosti.

„Problém bude určitě v elektrosiliálním vedení,“ mumlala si. „U bioroida supluje nervovou soustavu, zatímco stroje jsou omezeny svou výpočetní kapacitou.“

Několikrát ostře klepla propiskou o desku stolu. Pak se natáhla po jedné z rádoby náhodně rozmístěných hromad papírů, okamžik přeskupovala složky plné poznámek, až konečně našla požadovaný svazek. Vytáhla z něj obrovské schéma zcela pokryté tabulkami a grafy a rychle vepsala několik vzorců, čímž nepřehlednost dotáhla k dokonalosti. Když šlo o vymýšlení převratných objevů, vždycky dávala přednost tužce a papíru. Hologramové projekce byly fajn, jenomže pro ni byl kontakt s tužkou vždy mimořádně inspirativní. Hned potom přišly na řadu jedničky a nuly. Jedno bez druhého zkrátka nemohlo existovat.

Chvíli si výpočty prohlížela, než se znovu opřela do křesla a dovolila si pár vteřin odpočinku. Možná právě kvůli tomu si nejdřív nevšimla blikající ikonky na monitoru. Najednou se na obrazovce objevila mladá žena.

„Neruším tě?“ usmála se a upřela pomněnkové oči na Avu.

„Zrovna jsem si dávala dvacet. Dvacet *vteřin* odpočinku, Kaiso.“

„Omlouvám se, *magistro*,“ zaznělo nepřiliš upřímným tónem. „Jak jsi daleko s tou zprávou ohledně nových softwarů? Víš, že ji Rada bude chtít brzo. Nejsou moc nadšení z tvých snah o neustálé inovace. Nejspíš mají strach, abys jim nepřerostla přes hlavu. Nebo bioroidi.“

Ava nasadila nezúčastněný tón. „Nejvíc ze všeho se bojím o poškození dobrého jména Institutu. Kolikrát jim mám

říkat, že žádná rizika nehrozí? Kromě zákonů robotiky mají bioroidi přece ještě omezené množství učení.“

„Mně to povídat nemusíš, nicméně bych to určitě nebrala na lehkou váhu.“ Obraz na okamžik přerušilo zrnění a pak se znovu zaostřil. „Zatracená kanalizace. Jo, málem jsem zapoměla, mám pro tebe zprávu od W5D.“

„Od koho?“ zeptala se Ava a potlačila zívnutí.

„Od W5D, toho robota, co jsi na něm vyzkoušela prototyp softwaru čtvrté generace určený pro bioroidy. Nechala jsi ho kontrolovat stázové komory, když nám z nějakého důvodu přesunuli už čtvrtého robota.“

„Už vím,“ promnula si krk.

„Poslal velice zajímavý report.“

„Vážně? A co zjistil zrovna tam?“

„Vypadá to, že jedna kapsle ukazuje jiné hodnoty, než jsou uvedené v databázi,“ odpověděla Kaisa. „A to není všechno. Dostala jsem informaci, že těsně předtím byl povolán ke kontrole systémového rozhraní. Rozkaz však nepřišel z našeho oddělení.“

Její únava byla v tu ránu pryč. „Víš, co to znamená?“

„... že stáže ukazuje špatné hodnoty?“ odtušila Kaisa.

„Vůbec ne. Kde jsi?“

„Dole u ústí odpadního potrubí,“ zkrivila tvář znechucením. Pak se ale trochu pousmála. „Kontroluju tu ty tvoje zlovolné pokusy.“

„Dobře. Tak se půjdeme podívat, co se to tam dole děje.“

„Chceš tam jít osobně?“

„Jo. Poslední dobou tam s těmi roboty pořád něco je.“

„No, hlavně s těmi, co tam posíláš tajně upravené.“

„A kde jinde je mám nepozorovaně odzkoušet?“

„Já se s tebou hádat nebudu,“ rezignovala Kaisa. „Kde se chceš sejít?“

„Na spojovacím uzlu E.“

Ava dorazila k zeleným výtahům a vměstnala se do omezeného prostoru, který byl v tuto dobu plný pracovníků IGMETu. Snad v každém druhém patře někdo vystoupil nebo nastoupil. Možná to měla vzít radši po nouzovém schodišti.

Její asistentka už na ni čekala. Než se propletly nekonečnými chodbami a sjely do příslušného podlaží, uběhlo bezmála dvacet minut. Nakonec úspěšně stanuly před hlavním vstupem do stázových komor. Ava přiložila zápěstí ke snímači a poté se identifikovala i hlasem. Dveře se otevřely a obě ženy téměř okamžitě přivítal kontrolní robůtek. W5D přešel na hlasovou reprodukci a pronesl: „Zdravím vás, magistro, slečno asistentko. Jak jste se dnes měly?“

Kaisa se k ní celá překvapená otočila. „To jsi ho naučila ty?“

Ava pokrčila rameny. „Asi to někde odposlouchal,“ odpověděla a vrátila robůtkovi pozdrav. „Děkuji, mám se dobře. Co ty?“

„Kdyby nedošlo k neočekávané události, byla by to pro mě rutina jako každý jiný den. Kontroly nastavení systémů a zabezpečení jsou mojí běžnou pracovní náplní. Chcete odvést ke zmíněné anomálii?“ zeptal se W5D.

Ava nedočkavě vydechla: „Ano, prosím.“

Robot se otočil na místě a rozjel se k zadním komorám. Obě musely prodloužit krok, aby mu stačily. Za skly se vznášela zamrazená těla, jako by právě ustrnula v pohybu.

Muži i ženy, všichni stejně bledí, všichni stejně nehybní. A všichni čekající na zázrak, který je snad z tohoto dobrovolného zajetí osvobodí. Čím hlouběji postupovaly, tím víc byl vidět na jednotlivých kapslích zub času, ať už se jednalo o jemné nánosy prachu, nebo o zastaralé technologie. Nakonec minuly hlavní kontrolní panel a konečně stanuly u cíle, kde čekal W5D.

„U této stáze jsem odhalil nesrovnalost.“

Kaisa ihned vytáhla z kapsy malý tablet a připojila ho k ovládacímu panelu kapsle. V očích se jí odrážely záblesky světla, jak rychle procházela údaje. Ava mezitím přistoupila blíže ke sklu a několikrát po něm přejela rukou, aby ho očistila od prachu. Spatřila tvář mladé ženy. Dlouhé hnědé vlasy jí rámovaly oválný obličej. Téměř to vypadalo, že každou chvíli musí otevřít oči. Nahé tělo zakrývala jakási šupinatá látka připomínající tělo hada.

W5D zatím přejížděl sem a tam a nakonec se hlasem, o kterém by se dalo říct, že v něm zazněla nervozita, zeptal: „Nezavolal jsem vás zbytečně, že ne? Totiž, nerad bych skončil jako W4X...“

„To je neuvěřitelné,“ zašeptala s úctou v hlase Ava. „Dokonale zachovalé tělo. Opravdu se díváme na živý obraz minulosti. Jak úžasné by bylo ji studovat.“

„Nejdřív by ti museli povolit výzkum. Spousta lidí se jen třese, aby se mohla věnovat genetice. Ředitelka tě pověřila programováním a konstrukcí umělé inteligence, divím se, že ti sem vůbec fungoval vstupní kód.“

„Taky mě to překvapilo, ale teď budeme mít další důkaz, jak je práce robotů s novým softwarem spolehlivá. Pokud

dokázal odhalit chybu v systému, kterou člověk ani standardní robot nezaznamenali, musí to vzít Rada v potaz.“

„Spíš jsem zvědavá, jak obhájíš nepovolenou instalaci testovacího programu.“

Ava mávla rukou. Rada ji teď pramálo zajímala. Bylo pravdou, že v poslední době pokouší trpělivost zástupců jednotlivých oddělení IGMETu stále častěji. Na druhou stranu její výsledky byly natolik důležité a pokrokové, že ze zasedání odcházela maximálně s ústním pokáráním. Svou zásluhu na tom měla určitě i její matka, ovšem vliv bioroidů na současnou společnost neustále narůstal, a s tím se pojily i stále vyšší nároky na jejich kvalitu a výkon. A cenu...

Kaisa zatím dokončila analýzu. „Můžeme ji probudit.“
„Cože?“

„No, teď tu čtu, proč ji vůbec zmrazili. Trpěla v té době nevléčitelnou chorobou. Podle záznamů měla ve stázi strávit jen něco kolem dvou let. Ale asi se něco pokazilo, protože ve stázi zůstala až dosud. Jenomže my ten lék už máme. Byl objeven skoro před padesáti lety. Tedy aspoň myslím, počkej, podívám se do hlavní medicínské databáze IGMETu.“

Zatímco se Kaisa připojovala k Jádru, Ava zamyšleně přecházela sem a tam.

„Jestliže je tu lék už padesát let, proč ji neprobrali dřív? Nemyslíš snad, že by...“

„Že by ji tam nechali schválně? To nevím. Tak, už jsem uvnitř. Takže. Vyhledávám informace o chorobě pod evidenčním číslem N5 2027 F112. Protilátka objevena v roce 2095. Provedeny pouze simulace a modelační příklady.“

Nežádoucí účinky neznámé. Pravděpodobnost komplikací 60 %. Pravděpodobnost neúspěšné léčby méně než 0,03 %. Injekční forma podání. Výrobce – Bordon corporations při Institutu IGMET. Dávkování, hm, je nutné ho stanovit individuálně. Ale je to dobrý, ve skladech k dispozici je. Účinná látka...“

„Dobrý, to stačí.“ Než Ava stačila říct, aby kontaktovala příslušné oddělení, ozval se za nimi hluboký hlas.

„Děkuji vám, Kaiso, za vaši velmi výmluvnou analýzu, ale teď už to tu přebíráme my.“

Ava vzteky zařala ruce v pěst a otočila se čelem k příchozímu. „Doktore Meiere, čemu vděčím za to potěšení?“

Edgar Meier přistoupil blíže a za jeho zády se ze stínu vyloupl jeho věrný asistent Devan Loeb. „Magistro, vy jste tady taky? Skoro jsem si vás nevšiml. A co je tohle? Není to ten robot, co se měl dostavit ke kontrole a ignoroval příkaz? Inu, šrotiště už čeká.“

Loeb se patolízalsky rozchechtal.

„Jistě si uvědomujete, že kontrola nad roboty a bioroidy spadá do mé kompetence,“ odsekla. „Nemáte žádné právo vynášet rozsudky nad umělou inteligencí.“

Doktorovi se na tváři rozlil úsměv. „Víte, Avo, jsem opravdu rád, že to zmiňujete. Totéž totiž musím říct i o situaci zde. Výzkum biologického materiálu mám totiž zase na starosti já.“

„Výzkum biologického materiálu?! Jak to můžete říct? Vždyť je to živá bytost, je to...“ pohlédla na Kaisu, která ji okamžitě doplnila.

„Sofie Adlerová. Narozena v roce 1999. Do umělého spánku uvedena v roce 2031. Žádní žijící pokrevní příbuzní. Uvedené blízké osoby – Jeremy Lender.“

Ava si prudce založila ruce v bok. „Takže?“

„Takže? Od nynějška to tu přebíráme my. Buďte tak laskavá a odvedte si odtud tu svou *asistentku*. My máme práci,“ zavelel Meier.

Ava na něj vrhla zlostný pohled. „Buďte si jistý, že to jen tak nenechám.“

Meier jí věnoval soucitný pohled a doslova broukl. „Předpokládám, že teď mluvíte o své matce.“ Naoko si povzdechl. „Jste tak předvídatelná. Ještě se mi nestalo, abyste něco neřešila přes ředitelku Olsonovou. Vždycky si u ní dupnete tou svojí trucovitou nožkou.“

Avě ve tváři naskočil ruměnc vzteku. „Uvědomte si, s kým mluvíte. Matka by nedopustila, aby...“

„Paní ředitelka má svých starostí dost. Zdá se, že oba zapomínáme, kam patříme. Takže tu debatu uzavřeme. Já teď přebírám zde přítomný subjekt. Se svým týmem se o něj už postarám. A vy si odvedte ty roboty.“

Zlostně přimhouřila oči, jenomže tuhle bitvu prohrála. Ještě jednou vrhla pohled ke stázi na nehybnou postavu a pak se otočila k W5D. „Vedl sis dobře. Pojď teď se mnou, dokončíme tu kontrolu systémového rozhraní. Na niž doktor takovým záhadným způsobem zapomněl.“

Aniž by na Meiera víc pohlédla, odešla i s ostatními z místnosti. Teprve venku dala průchod svým emocím.

„To snad není možný. Ten chlap se plete úplně do všeho,“ ucedila a rozmáchla se pěstí proti zdi. Ozvalo se lehké zaprašštění a její obličej se stáhl do bolestivé grimasy.